

El ne merüljön végleg e kis sziget

én lenni pap misézni sok falu/ imazsámolyt oltárt enni szű / én lenni nőtlen nem férfiatlan / vágyani a mennyország jó meleg katlan/ (...) és fogyni fogyni fogyni szüntelen / lehet-e élni bűnben büntelen. (Bogdán József: Lenni szárnyatlan)

Valahol a nyolcvanas évek végén a bánsági Rábén, a hármasthatár közvetlen közelében egy fiatal pap a szabadtéri szentmise végén megkeresztelt egy újszülöttet. A tengerek temetés után végre egy keresztelő! Nem mindennapi neve volt a kisembernek: Vas Edeknak hívták, az ilyen név megragad az ember emlékezetében. A nagy eseményen jelen levő, pályája elején járó újságíró-szociográfus mindezt annak rendje és módja szerint lejegyezte, s az újságban megjelentette. A fiatal pap Bogdán József volt, e szívünkhöz-lelkünkhöz oly közel álló rangos kitüntetés átvevője, a krónikás pedig e méltató sorok elmondója. Azóta ismerem a fehértemplomi plébános urat, azóta vagyok tanúja – hol egészen közelről, hol jóval távolabbról – lelkipásztori, irodalmi és emberi küzdelmeinek. Mert küzdelem volt az elmúlt több mint három évtized, nem is akármilyen küzdelem ott a déli végeken.

S ebben az emberpróbáló küzdelemben sohasem a küzdelmet vívó pap és költő volt a legfontosabb, hanem a felettünk örökös Mindenható Isten mellett mindig és mindig a megmaradás legperemén létező közösség, amelyből vétetett, és amelyet az isteni gondviselés órá bízott. Ezért is kerül most oly megérdemelten Bogdán József atya tulajdonába a Magyar Örökség-díj.

A méltatás elején emlegetett Vas Edekon egyébként jóval később is közös látókörünkbe került: kislegényként egy csókai irodalmi esten Cs. Simon István- (a Bánság nagy poétája) és Bogdán József-verset mondott. Edekon mára már meglett férfiember – mintegy érzékeltetve az idő múlását, amelynek lassú, ám megállíthatatlan hömpölygésében annyi de annyi minden történt Bogdán atya életében. Ez a tengernyi minden benne van a verseiben, a könyveiben, csak nyitott szemmel és szívvel kell olvasni őket.

Tíz évig volt a gyönyörű nevű bánsági Egyházaskér (a helybeliek többnyire csak Verbicának mondják) papja – ezt egyik fontos versének címe is őrzi –, ám másik tíz kis szórványtelepülésen is végzett szolgálatot, aztán Törökkanizsára került, mintegy kegyelmi állapotba, de a környező kis magyar falvak is hozzá tartoztak.

Építkezett, társra, társakra találva építkeztek, templomot, aztán meg kis könyvtárakat alapítottak, meleg otthont adtak a szülők nélkül maradt gyerekeknek.

„Fontos volt az összetartozás”, vallja egy vele készített interjúban, „hiszen 1999-ben bombáztak, erőt kellett adni a fiataloknak, a híveknek ahhoz, hogy ne hagyják el ezt a tájat.”

Aztán püspökei – Isten bocsássa meg nekem, kis híján azt írtam: kényükre-kedvükre – elkezdtek „vándoroltatni”: előbb Tordára, aztán Nagyikindára, legvégül a „végek végére”, ahogyan egyik interjújában nevezi Fehértemplomot.

Vándorlásai, papi építkezése, közösségőrző munkája közben megírta embernek való nagy verseit az avantgarde bővületében leledző irodalmi Vajdaságban, amelyeket nem csak mondani kell és lehet, ahogyan Kányádi Sándor bátyánktól tudjuk, hanem olvasni is érdemes, s eszünkbe és szívünkbe vésni a sorait.

A *Fohász a déli végeken* című költeménye dr. Szöllősy Vágó László megzenésítésében a délvidéki magyarság himnusza lett, különösen pedig szóránymagyarságunk himnusza.

Harangok zúgnak a déli végeken,/ kinyújtja lábát, pöfög a kényelem./ Üres a bölcső, susog a szemfedél,/ szívünkben tél van, dermesztő hideg tél.

Menneit Atyánk, te vagy a végtelen,/ derűdet hintsd szét a déli végeken./ Új évezred van, adj nekünk új szívet,/ el ne merüljön végleg e kis sziget.

Aztán amikor ránk szakadt az ég, sötét fellepként egészen beborított bennünket 2004. december ötödikének szégyene, kiszakadt belőle az *Anyám, Magyarország*, a

legszívemarkolóbb költemény az egész Kárpát-medencében, amelyben helyettünk is mondta, értünk is mondta, amit akkor mondani kellett és lehetett:

*Holt csillaggá lettél, nem látom az orcád,/ Olyan idegen vagy, anyám, Magyarország./
Lehúztad a redőnyt, mikor hozzád mentem,/ Én is fiad vagyok, mért tagadsz meg engem?*

E megrázó vers közvetlenül a népszavazás után jelent meg először, a méltatás mondó által szerkesztett szabadkai hetilapban, a Hét Napban. Lám, milyen időszerű lett ismét a költemény, amikor egyik magyar – szerencsére csak az egyik! – újból a többi magyarra vicsorított.

Msgr. Bogdán József papköltő, szentszéki bíró, a pápai kápolna lelkésze, a Szeged-Csanádi Székeskáptalan tiszteletbeli kanonoka Zentán született 1956. január 12-én, az általános iskolát Magyarakanizsán és Nagybecskerekén végezte, a szabadkai Paulinum Gimnáziumban érettségizett. Mostoha gyermekkorú volt: miután édesanyja négyéves korában meghalt, nevelőszülőkhöz került, ahol a legváltozatosabb megaláztatásokat élte át. Ebben a helyzetben támaszt, segítséget csak a Jóistentől remélhetett. 1983-ban szerzett teológiai és filozófiai diplomát a horvátországi Diakováron (Djakovo), abban az évben szentelték pappá. Azóta a Nagybecskereki Egyházmegye tagja. Ezüstmiséjét 2008-ban tartotta a törökkanizsai Szent György templomban.

Tizenegy verseskötete és két szociográfiai munkája jelent meg, *A Kosztolányi család közelében* címmel verses-irodalmi dokumentumkötete került kiadásra 2004-ben, majd másodszer 2012-ben. Irodalmi munkásságáért kiérdemelte a Senteleky Kornél és a Herceg János Irodalmi Díjat, valamint a Magyar Művészetért Alapítvány Ex Libris díját.

2017. március 15-én átvehette a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét.

Ebből az alkalomból a következőket mondta: „... ez a felfigyelés, az állami kitüntetés azt sugallja, nem vagyok száműzve, még ha a végek végén is vagyok, egy szép és nagy közösséghez tartozom a magyar nyelv által.”

Itt a végek végén, Fehértemplomon, ahova annakidején Herczeg Ferenc a Magyar Állami Gimnáziumba járt, s ahol első műveit írta, mára már alig maradt harminc elszorbesedett magyar család – Bogdán József atya eltemette az utolsó magyar embert, Bikádi Ilonkát, aki még tudott Herczeg Ferencről, Kosztolányi Dezsőről, Aranyról, Petőfiről...

Itt válik igazán szívbemarkolóvá és kijózanítóvá a jóval korábban írt költeménye, a Rábéi vers:

Rábén az utolsó háznál állok,/ hol tolvaját szüli az alkalom./ Amerre nézek, törmelék, vályog,/ Trianon néz be az ablakon.

Itt a végek végén, fiatal újságíró koromban mondta nekem egyszer egy lelkipásztor: „nem tudunk mást tenni, minthogy ezeket a szórványmagyarokat csendesén elkísérjük a teljes beolvadásig.”

Bogdán József atya egészen más választ adott erre a fájó, ám számunkra megkerülhetetlen kérdésre. Papi szolgálatával, verseivel – egész életével.

Fehértemplomon megtanulta a cseh liturgiát, hogy az ott élő kis cseh közösségnek is misézhesen, Udvarszálláson még magyarul tartja a lelket a megmaradottakban, isteni segédlettel igyekszik elodázni a véget, kis könyvtárat hozott létre Herczeg Ferenc emlékére...

Papként, költőként szolgálja közösségét.

Ahogy lehet, ameddig lehet.

Hogy „el ne merüljön végleg e kis sziget”.

Dudás Károly